

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Karin Freimann

**5-7-AASTASTE LASTE HINNANGUD INGLISE KEELE KUI VÕÕRKEELE
ÕPPIMISELE TARTU NÄITEL**
bakalaureusetöö

Juhendaja: Kristel Ruutmets (MA)

Läbiv pealkiri: Varajane võõrkeeleeõpe

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Kristel Ruutmets (MA)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees: Irja Vaas (MA)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2014

5-7-aastaste laste hinnangud inglise keele kui võõrkeelee õppimisele Tartu näitel

Resüme

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli anda ülevaade Tartus koolieelses eas inglise keelt kui võõrkeelt õppivate 5-7-aastaste laste hinnangutest oma võõrkeeleeõppele. Selleks viidi läbi struktureeritud ankeetintervjuud 35 lapsega, kes õppisid inglise keelt viies Tartu lasteaias. Uurimuse tulemustest selgus, et lastele meeldis inglise keelt õppida ning nad pidasid selle õppimist lasteaias oluliseks. Ilmnes, et enamus tegevusi olid paljude laste hinnangul meeldivad ja lihtsad. Oma hakkamasaamist inglise keele õppega hinnati sama heaks või paremaks kui teistel. Valdav osa vastanud lastest sattus inglise keelt õppima vanema soovitusel. Inglise keelt kasutasid lapsed väljaspool lasteaeda enamasti kodus rääkimiseks.

Märksõnad: *varajane võõrkeeleeõpe, varajaseks võõrkeeleeõppeks sobilikud tegevused, laste hinnangud varajasele võõrkeeleeõppele*

5-7-year-old Children's Opinions about Learning English as a Foreign Language on the Example of Tartu

Abstract

The aim of this bachelor thesis was to give an overview about 5-7-year-old preschool children's evaluation of their English as a foreign language studies. Structured interviews were conducted with 35 children, who studied English in five Tartu kindergartens. The research results showed that the children liked to study English and they thought it was important to do it in kindergarten. It appeared that most activities were likeable and easy for the children. According to the children, they coped with English studies as well as other children or even better. The majority of the children took up English studies based on their parents' recommendations. Out of the language class English was mostly used for speaking at home.

Keywords: *early foreign language learning, activities for early foreign language learning, children's evaluations of their early foreign language learning*

Sisukord

Resümee	2
Abstract	2
Sissejuhatus	3
Varajase võõrkeeleeõppe positiivsed küljed	4
Varajase võõrkeeleeõppe negatiivsed küljed	5
Varajane võõrkeeleeõpe ja selleks sobilikud tegevused	6
<i>Mäng</i>	7
<i>Liikumistegevused</i>	8
<i>Laulud ja salmid</i>	9
<i>Kunsti- ja käsitöötegevused</i>	10
<i>Jutukesed</i>	10
<i>Töövihiku harjutused</i>	11
<i>Uurimuse eesmärk ja hüpoteesid</i>	12
Metoodika.....	13
<i>Valim</i>	13
<i>Mõõtevahend</i>	13
<i>Protseduur</i>	14
Tulemused	14
Arutelu.....	18
Tänu sõnad	20
Autorsuse kinnitus.....	20
Kasutatud kirjandus	21
Lisa 1	

Sissejuhatus

Eesti keelt kõnelevaid inimesi on võrreldes inglise keelt kõnelevate inimestega väga vähe. Üha enam on hakatud rääkima võõrkeeleeõpetuse vajalikkusest eelkoolieas. Lapsed puutuvad võõrkeeltega, eelkõige inglise keelega, kokku üha enam ja seda muuhulgas nii arvuti ja televiisori vahendusel kui ka reisides. Seetõttu on huvi varajase võõrkeeleeõppe vastu igati põhjendatud. Ghasemi ja Hasemi (2011) kirjutavad oma artiklis, et varajane võõrkeeleskus annab eluaegse võimaluse teises keeles suhtlemiseks ja keele võimalikult korrektseks valdamiseks.

Euroopa komisjoni poolt läbi viidud uuringust selgus, et kõikides Euroopa 32 riigis õpitakse enim just inglise keelt. Põhikooli viimastel aastatel ja gümnaasiumi vältel õpib Euroopa koolides inglise keelt üle 90% õpilastest (Euroopa Komisjon. Pressiteade, 2012). Inglise keele kasutamise levikut ja kasvu arvestades seadis uurimistöö autor eesmärgiks välja selgitada, missugune on 5-7 aastaste laste hinnang oma võõrkeeleeõppele koolieelses eas. Eesmärgi saavutamiseks tutvus autor teemakohase kirjanduse ja varasemalt läbi viidud uurimustega ning viis viies Tartu linna lasteaias läbi vastavasisulise uurimuse.

Kuna autori poolt läbi viidud uurimuses osalesid koolieelsetes lasteasutustes õppivad lapsed ja uuritakse laste arvamusi ja hinnanguid võõrkeele õppimise kohta, siis on bakalaureusetöö teoreetiline osa püütud lahti kirjutada lapsest lähtuvalt.

Varajase võõrkeeleeõppe positiivsed küljed

Võõrkeeleeõppe õigeaegse alustamise kohta leidub erinevaid seisukohti, kuid need kõik jäävad ajaliselt sünni ja 12. eluaasta vahele. Varajase võõrkeeleeõppe positiivseid külgi on mitmeid ja neid käsitletakse erinevalt. Üheks olulisemaks eeliseks, mida varajase võõrkeeleeõppe spetsialistid (nt Baker, 2005; Cameron, 2002, Dunn, 1983; Whitebread, 2003) välja toovad, on hea hääldusoskuse ja soravuse saavutamine. Lapsed on võimelised teist keelt omandama sellisel tasemel, et võõrkeele hääldus ei erine sama keelt emakeelena kõnelevate inimeste hääldusest. Selle põhjuseks on hääldusmehhanismide välja kujunemine varajases eas. Cameron (2002) toob esile ka hea kuulamisoskuse arenemise, mis on seotud sellega, et koolieelses eas omandatakse keelt enamasti suuliselt, mitte kirjalikult. Vara alustanud lapsed on uute helide suhtes tundlikumad ja neile meeldib helisid ning intonatsioonimustreid kopeerida (Pinter, 2006).

Vos (s.a.) väidab, et koolieelne iga on võõrkeeleeõppes olulisim, kuna laps suudab selles eas omandada teise keele sama hästi kui oma emakeele. Ajus moodustuvad omavahelised ühendused ja see protsess on kõige aktiivsem koolieelses eas. Kotulak (1996) nendib, et varajases eas omandatakse uut informatsiooni enamasti nägemise, kuulmise, maitsmise, puudutamise, haistmise ja isetegemise kaudu. Need tegevused arendavad lapse keelelisi oskusi, mõtlemist, nägemist, käitumuslikke arusaamu ja isiksuse üleüldist kujunemist (Kotulak, 1996, viidatud Vos, s.a. j).

Baker (2005) ja Cameron (2002) rõhutavad asjaolu, et võõrkeele tundmine aitab luua suhteid erinevate kultuuride vahel ja mõista paremini mitmekultuurilisuse olemust. See omakorda suurendab lapse tolerantsi ja vähendab kalduvust rassismile. Lapse teadlikkus kasvab erinevaid kultuure jälgides ja seeläbi rikastub tema kogemusmaailm.

Bakeri (2005) arvates on kakskeelsetel lastel eelised ka mõtlemises. Neil on erinevate objektide ja mõistete kohta kaks või rohkem sõna, mis soodustab seoste loomist ja loogilise mõtlemise arengut. Autori sõnul võib kakskeelne laps mõelda loovamalt, paindlikumalt ja ladusamalt kui ükskeelne laps.

Samuti peetakse üheks eeliseks võõrkeeleeõppe alustamisel eelkoolieas seda, et lapsi ei kontrollita nende õpitulemuste hindamiseks ja lastel on keele omandamiseks rohkem aega (Baker, 2005). Samal arvamusel on ka Reilly ja Ward (2003), kes kirjutavad, et lasteaias keeleõpet alustades ei viida läbi teste, mis võivad lapsi hirmutada ja stressi tekitada. Lasteaias puudub kohustus mingit kindlat keeletaset saavutada. Lisaks rõhutatakse laste loomulikku uudishimu ja vastuvõtlikkust uuele informatsioonile, kuna puuduvad varasemad negatiivsed kogemused.

Võõrkeele valdamise oskuse kasulikkus kasvab koos lapsega üha enam, andes lapsele vanemas eas potentsiaalsed eelised reisimisel, rahvusvaheliste suhete loomisel nii töö- kui ka eraelus, aga ka majanduslikud eelised. Tänapäeva arenevas maailmas ja ettevõtete pidevas rahvusvaheliseks muutumises on kakskeelsetel inimestel märgatavalt paremad väljavaated kui ükskeelsetel (Baker, 2005).

Varajase võõrkeeleeõppe negatiivsed küljed

Kuigi negatiivseid külgi seoses varajase võõrkeeleeõppega leidub positiivsete külgedega võrreldes kirjanduses vähem, on kriitikud siiski mõned aspektid välja toonud.

Cameron'i (2002) arvates omandavad eelkooliealised lapsed grammatikat kooliealistest lastest märksa aeglasemalt ja kuigi lasteaias käivad lapsed alustavad keeleõpet varem, aeglustab

grammatika vähene omandamine nende õpiprotsessi olulisel määral. Autor rõhutab, et kuna grammatikaoskus on lisaks üldisele keele arengule seotud ka kognitiivse arenguga, siis toimub koolieelses eas olevate laste keeleõppeline progress aeglasemalt kui vanematel lastel, kes omandavad eesmärgistatult lisaks muudele teadmistele ka grammatilisi teadmisi.

Cameron (2002) pöörab tähelepanu ka sellele, et tavaliselt sisaldab keeleõpe kõigi nelja keele osaoskuse - kuulamise, kõnelemise, lugemise ja kirjutamise - arendamist. Kuna eelkooliealine laps omandab keelt ainult kuulamise ja kõnelemise kaudu, jäävad lugemine ja kirjutamine õppimisprotsessist välja. See võib autori sõnul hilisemas eas kirjalikku õpet alustades pärssivaks asjaoluks saada, kuna laps on juba omandanud keele suulised struktuurid ja võib tekkida vajadus teda mõnes aspektis ümber õpetada.

McLaughlin (1992) toob välja, et koolieelses eas võõrkeeleeõpet alustades võivad tekkida eeldused, et laps on keele piisaval määral omandanud. Autor rõhutab, et sõnavara olemasolu ei näita veel keeleoskust. Nii vanemad kui ka õpetajad peaksid pöörama tähelepanu sellele, et keeleõppes toimuks pidev areng ja koolis lisanduksid suulisele keelele ka kirjalik keel ja grammatilised teadmised.

Rannut (1992) märgib miinusena ära ka selle, et keeleõpe võib lapsele survet avaldada ja stressi tekitada. Seetõttu on autori sõnul oluline silmas pidada, et keeleõpe varajases eas oleks õppija jaoks mänguline ja sunnivaba tegevus, mis annaks lapsele palju tunnustust.

Varajane võõrkeeleeõpe ja selleks sobilikud tegevused

Tegevused, mida võõrkeele tunnis läbi viiakse, loovad keeleõppe keskkonna ja pakuvad keeleõppeks erinevaid võimalusi. Seetõttu on tegevustel ja nende planeerimisel väga oluline roll. Tegevused arendavad erinevaid osaoskusi ja on oluline, et nad oleksid lastepärased, kuid arendaksid samas keeleõpet (Cameron, 2002). Vos (s.a.) toob välja, et inimese keskaju, mis talletab informatsiooni, tegeleb ka emotsionaalse küljega. Kuna need kaks asja toimuvad samas aju osas, on oluline, et õppimine tehakse lapse jaoks emotsionaalseks ja lõbusaks. Autor rõhutab, et mida lõbusam on õppimine, seda kauem püsib laps tegevuses.

Suurim erinevus lasteaias ja koolis võõrkeele õppimise vahel on see, et lasteaias omandatakse keelt peamiselt suuliste tegevuste abil, kuid koolis lisandub suulisele õppele ka kirjalik osa. Lasteaias arendatakse laste kuulamis- ja kõnelemisoskust, tegeletakse sõnavara õpetamisega ning hääldusaluste omandamisega (Ruutmets & Saluveer, 2008). Suuline keeleõpe saab toimuda eeldusel, et lastel on juba teatav sõnavara olemas. Keeleõpet alustades tuleks uusi sõnu tutvustades kasutada kordamist ja mitte lapsi uute sõnadega üle koormata.

Alguses sobivad hästi sõnad, mis ümbritsevad lapsi nende igapäevaelus (Brewster, Ellis & Girard, 2002; Pinter, 2006). Alljärgnevalt võetakse vaatluse alla enamlevinud tegevused varajases võõrkeeleeõppes.

Mäng

Lapsed õpivad kõige paremini mängu kaudu. Mängu abil õppimine on eelkooliealiste laste puhul parim viis õppimiseks, kuna see tekitab emotsionaalse seotuse õpitavaga ja emotsionaalsus on üks õppimise märksõnu (Jensen, 1994, viidatud Vos, s.a. j). Dunn (1983) defineerib mängu kui reeglite järgi mängimist. Tema sõnul on vastavalt laste arengutasemele valitud mängud väga hea võimalus keeleõppe alustamiseks ja arendamiseks. Lapsed võivad enda jaoks huvitavat mängu lõputult mängida märkamata, et selle käigus arenevad nende keeleoskused nagu näiteks hääldus, sõnavara ja grammatika.

Ka võõrkeeleeõppesse sobivad mängud ja mängulised tegevused hästi, sealhulgas näiteks rollimängud, liikumistegevused ja -mängud, lavastusmängud või meisterdamised. Erinevate mänguliste tegevuste abil suudavad lapsed luua seoseid ja aimata sõnade tähendusi (Vos, s.a.). Sloveenias läbi viidud küsitlus, mis uuris laste huvi erinevate võõrkeeleeõppega seonduvate tegevuste vastu, kinnitas samuti mängulisuse olulisust. Küsitlusest võttis osa 120 koolieelses eas last ning uurimusest selgus, et kõige olulisemaks peeti mängu. 57,9% lastest vastasid, et neile meeldivad lasteaia kõige enam mängulised tegevused (Brumen, 2010).

Cameron (2002) rõhutab lisaks mängulisusele ka rohkete näidete toomist, mis omakorda aitab kaasa mängulisuse saavutamisele. Lisaks pildimaterjalile võiks kasutada ka reaalseid objekte nagu näiteks päris toit, väiksemad koduloomad, aga ka erinevate kujudega esemed. Autor lisab, et näitlikustamise kergemaks muutmiseks võib kasutusele võtta ka meeled ja nende abil asju katsuda, maitsta või nuusutada.

Paljude laste jaoks on mäng seoseks kodu ja lasteaia vahel ja aitab neil end kindlama ja turvalisemana tunda. Keeleõppe seisukohalt defineeritakse mängu ka kui igasugust lõbusat tegevust, mis annab lapsele võimaluse rääkida võõrkeeles rahulikus ja nauditavas keskkonnas (Martin, 1995, viidatud Brewster et al., 2002 j). Mäng võib olla lihtne ja vajada vähest planeerimist, aga võib olla ka pikalt ette valmistatud ja vajada rohkem planeerimist ning abimaterjale. Mäng võib olla individuaalne, paaris- või grupimäng, aga ka võistluslik, kui lõpus selgub võitja.

Õppimine läbi mängu aitab Reilly ja Ward'i (2003) sõnul saavutada väga head hääldusoskust. Mängu kasutatakse keelt selleks, et ennast väljendada ja mitte selleks, et

teadlikult keeleliselt õigesti vastata. Autor pöörab tähelepanu sellele, et väikesed lapsed ei oska kaotamisega hästi toime tulla ja seetõttu oleks nende puhul parem kasutada või muuta mängu nii, et nende lõpus ei selguks võitjat. Samuti kirjutab autor, et kasutada võiks mängu, mis sisaldavad juba välja arenenud oskuste kasutamist, kuna uute füüsiliste oskuste kasutusele võtmine jätkaks keeleõppe tahaplaanile. Mäng ja mängulisus on varajase võõrkeeleeõppe võtmesõnad ja neid võib integreerida kõikidesse kasutatavatesse tegevustesse.

Liikumistegevused

Koolieelne iga on lapse füüsilise arengu seisukohalt väga oluline, kuna nad kasvavad, arenevad ja õpivad pidevalt uusi liikumistegevusi juurde. See kõik on seotud oma keha suhtes teadlikumaks saamise ja eneseavastamisega. Lasteaiaõpetajatel lasub vastutus lapsi kehaliselt arendada, kuid ka keeleõppes saab erinevaid liikumistegevusi õppe hõlbustamiseks ära kasutada (Whitebread, 2003).

Liikumistegevuste kasutamine keeleõppes stimuleerib laste kasvamist, soodustab füüsilist arengut ja arendab tervislikku eluviisi (ibid.). Keeleõppe seisukohalt arendab see laste sõnavara ning hääldusoskust ja hoiab neid tegevuses. Kuna väikesed lapsed tüdinevad kiiresti tegevustest, on hea kasutada virgutuspause, mis hoiavad lapsi vahelduvas tegevuses ja aitavad neil keskenduda (Reilly & Ward, 2003).

Andrés (2001) juhib tähelepanu sellele, et eelkooliealised lapsed on oma loomult üsna rahutud ja ei saa eeldada, et nad istuvad vaikselt üle kümne minuti. Tema arvates võiksid tegevused kesta 5-10 minutit, sisaldades nii tunni alustamiseks sobivaid tegevusi, uue informatsiooni omandamise võtteid kui ka kordamist. Ka Shin (2007) rõhutab, et tegevuste optimaalne pikkus eelkoolieas võiks olla 5-10 minutit. Õpetajal võiks igaks keeleõppetunniks olla ette valmistatud vähemalt viis erinevat tegevust, mida saab vajadusel varieerida. Andrés (2001) toob välja, et tegevused omakorda võiksid arendada erinevaid osaoskusi (kuulamine, kõnelemine, vanemate lastega ka lugemine ja kirjutamine), tuues näiteks liikumistegevused. Juhul kui laste tähelepanu hajub, saab õpetaja seda koondada uudsete üllatustegevustega. Näiteks võib lastel paluda püsti tõusta ja kolm korda oma pead patsutada, ennast keerutada või hüpata. Oluline on tegevusi muuta nii, et need säilitaksid oma eesmärgi (Leclere, 2003).

Eelkoolieelsete laste õpetamise puhul on heaks meetodiliseks õpetamisvõimaluseks käsutäitmismeetod ehk *Total Physical Response* (TPR). Selle meetodi puhul ei pea lapsed end suuliselt väljendama, vaid täidavad ainult õpetaja käsklusi (Larsen-Freeman, 2000). TPR õpetamisprotsess on kokkuvõtlikult järgmine: 1. käsu andmine; 2. käsu kuulamine ja

mõistmine; 3. käsu täitmine; 4. tagasiside andmine, kas korraldus on täidetud õigesti või valesti. Meetodi eeliseks on see, et puudub pinge ennast keeleliselt väljendada ning „kehaga” õppimine aitab lastel uusi sõnu ja keelestruktuure meelde jätta. Liikumistegevusi läbi viies saab kasutada käsklusi nagu näiteks kuula ja osuta, kuula ja puuduta, kuula ja näitle jne (ibid.).

Laulud ja salmid

Laulude ja salvide kasutamine hõlbustab meeldejäämist, kuna nad sisaldavad rütme, kordusi ja silpe. Keeleõppes on laulud ja salmid olulised, kuna soodustavad õiget hääldust, intonatsiooni ja kõnetempo omandamist (Ruutmets & Saluveer, 2008). Laulud ja salmid sobivad väga erinevateks keeleõppe tegevusteks. Neid võib kasutada soojendusharjutusteks, tegevuste üleminekuteks, tähelepanu köitmiseks, uute teemade tutvustamiseks ja kinnistamiseks, aga ka tegevuse lõpetamiseks. Õpetajal on võimalus laule ja salme muuta või kohendada nii, et need konkreetseks tegevuseks sobiksid.

Erinevad autorid (nt Andrés, 2001; Leclere, 2003; Shin, 2007; Vos, s.a.) rõhutavad, et väikeste keeleõppijate puhul on olulisel kohal rutiinsed tegevused, kuna see tagab nii lastele kui ka õpetajatele selgemad piirid, mille järgi keelt omandada. Eriti kasulik on see laste puhul, kelle tähelepanu hajub kergesti. Shin (2007) toob näidetena esile tunni alustamise kindla lauluga, tunni lõpetamise salmiga või tunni keskel enne konkreetse tegevuse algust märgu andmist plaksutuse või meloodiaga. Leclere (2003) rõhutab samuti rutiini olulisust kirjutades, et igal korral tundi kindla tegevusega (nt laulu või salmiga) alustades tunnevad kõik lapsed ennast enesekindlalt ja teavad, mida nad tegema peavad. Tema arvates võiks ka tegevuste vaheldumise ajal kindlat rutiini kasutada, näiteks helistada kellukest. Nii teavad kõik lapsed, et alustatakse uue tegevusega ja nad saavad ennast selleks ette valmistada.

Murphey (2002) ning Reilly ja Ward (2003) toovad välja mõned laulude näited, mis on sobilikud koolieelikutele:

- tegevustega seotud lauludes saavad osaleda ka need lapsed, kes ei oska kaasa laulda; laps kuulab ja teeb liigutusi kaasa;
- loendamislaulud õpetavad arvsõnu ja loendamist;
- tähestikulaulude abil saab õppida tähti ja häälikuid;
- tähtpäevadega seotud laulud aitavad tutvustada erinevaid kultuure;
- temaatilisi laule võib kasutada kehaosade, loomade, värvide vmt õpetamiseks;
- rütmilaulud arendavad rõhu-, rütmi- ja intonatsioonitunnetust;

- näpumängulaulud loovad paremaid seoseid ja arendavad peenmootorikat.

Laulude ja salmide kasutamine on lasteaialastele igapäevaelust tuttav õppimise viis, mida saab edukalt integreerida õppimisprotsessi hõlbustamiseks ka võõrkeeleeõppesse.

Kunsti- ja käsitöötegevused

Whitebread (2003) kirjutab, et lapsi peaks kunstiga tutvustama võimalikult varajases eas, sest see aitab lastel ümbritsevat paremini mõista. Autor rõhutab, et lapsed peavad kunsti ja käsitööga ise kokku puutuma ja seda proovima ning õpetajad ja vanemad võiksid olla motiveerivateks abilisteks, kuna kunstis ei ole olemas valesid vastuseid. Keeleeõppe seisukohalt toovad Moore, Koller ja Arago (1994) välja kolm suuremat põhjust, miks kunsti ja käsitöö kasutamine on oluline. Esiteks, lapsed on tegevustesse rohkem kaasatud, enesekindlad ja tunnevad end kasulikena. Teiseks, kunsti ja käsitööga tegelemine muudab õpikeskkonna keeleeõppe jaoks vabamaks. Ja kolmandaks, lapsed harjuvad suuliste käsklustega ning nende suuline kõne ja hääldus areneb pidevalt.

Ka Shini (2007) arvamus on, et lapsed võiksid ise võimaluse korral õppematerjale valmistada. Tema sõnul tekitavad isetehtud materjalid lapses õpitava vastu suurema huvi ja nad hoolitsevad sel moel oma asjade eest rohkem. Lisaks aitab kaasamine lastel paremini mõista konteksti, kus ja mil moel konkreetseid esemeid kasutatakse ja see arendab keeleliselt sõnavara. Näidetena toob Shin (ibid.) välja juttude jaoks tegelaste joonistamise, maskide meisterdamise ja koostöös õpetajaga nukkude meisterdamise ning kujude voolimise. Reilly ja Ward (2003) rõhutavad, et lapsed õpivad kõige paremini tegutsedes, sh ka meisterdades ja esemeid valmistades. Autor selgitab seda keele ja olukordade omavahelise seosega. Lapsed puutuvad konkreetse olukorraga ise kokku ja aimavad nii paremini sõnade tähendust.

Lisaks enesekindlusele areneb ka laste motivatsioon. Kuna töid võrreldakse omavahel, siis mõistavad lapsed kiiresti, et kunst ja nägemus samast esemest võib olla väga erinev. Töid võrreldes areneb märkamatuult laste sõnavara. Vahar (2007) pöörab tähelepanu sellele, et õpetaja saab kunstitegevuste abil lapse kohta väga palju uut informatsiooni. Lapse töö võib anda olulist teavet tema tujust, iseloomust, kogemustest ja huvidest. Seda teavet saab võõrkeeleeõpetaja oma töös kasutada, muutes tunnid huvitavamaks ja viljakamaks.

Jutukesed

Võõrkeeleeõppe seisukohalt on jutukeste kasutamisel koolieelses eas mitmeid eeliseid (Brewster et al., 2002, Dunn, 1983, Whitebread, 2003). Eelpool mainitud autorid toovad muuhulgas välja järgmised aspektid:

Kuulamis- ja keskendumisoskus. Jutukeste kuulamine võimaldab kuulamis- ja keskendumisoskuse arenemist. Õpetajal on kerge jälgida, kas lapsed keskenduvad, kasutades abiküsimusi ja lühiülesandeid.

Loomulik keelekontekst. Laps kogeb keelt nii, nagu seda loomulikus kontekstis räägitakse. Jutte saab muuta nii, et arendada uut sõnavara või korrata varem õpitut.

Kordamine. Jutukestes korratakse paljusid väljendeid või fraase, mille abil on lastel lihtsam uut informatsiooni meelde jätta.

Keele struktuur. Jutukeste kuulamine aitab lastel paremini tajuda rütmi, intonatsiooni ja hääldust.

Erinevad kultuurid. Jutukeste abil saab lastele tutvustada erinevaid kultuure ja integreerides neid muude valdkondadega saab omandada ka näiteks teadmisi matemaatikast, muusikast, kunstist jne.

Eelkoolieas peaksid jutukesed olema võimalikult lihtsad, kaasahaaravad ja sisaldama palju kordusi (Watts, 2006). Brewster et al. (2002) esitavad neli aspekti, mille järgi on hea kontrollida jutukese sobivust: 1) jutu üldine tähendus peaks olema lapse jaoks arusaadav; 2) grammatika peaks olema lapse jaoks jõukohane; 3) jutukese mõtted peaksid olema lapse jaoks arusaadavad; 4) jutu pikkus peaks olema eakohane ja piisav.

Ruutmets ja Saluveer (2008) toovad välja, et jutukeste lugemise ajal saab kasutada erinevaid kuulamisülesandeid (nt matkida liigutusi, korrata sõnu, imiteerida hääliitsusi, järjestada pilte). Ka peale kuulamist on hea kasutada kinnistavaid tegevusi, näiteks ümberjutustamine, lühilavastus, äraarvamise mängud, loost pildi joonistamine jne. Lisaks seoste loomisele ja varemõpitu kinnistamisele on oluline ka tagasiside andmine (Phillips, 1993). Andrés (2001) väidab, et parim viis laste motiveerimiseks on nende kiitmine. Lisaks õige vastuse eest kiitmisele tasuks meeles pidada, et ka soe naeratus annab lastele positiivset tagasisidet.

Töövihiku harjutused

Ühes Tasmaania ülikoolis läbi viidud uuringust (Boardman, 2004) selgus, et väga suur osa sealsetest lasteaiaõpetajatest kasutab töölehti või töövihikute harjutusi (uuringus osalenud 86st õpetajast 84% kasutasid töölehti). Töölehtede kasutamise peamiseks põhjuseks on lastele muude ülesannete kõrval vahelduse pakkumine. Lisaks annavad töölehed hea ülevaate sellest, missugusel tasemel lapsed oma arengus parasjagu on ja õpetaja saab sellest järeldusi tehes tulemusrikkamalt töötada. Samas rõhutab autor, et töövihikute harjutusi peaks kasutama ainult siis, kui need on õigustatud ja pakuvad lastele arendavat tegevust ja mitte ebakasulikku

ajaviidet. Viimasel juhul võib töövihikute ja töölehtede täitmine olla laste jaoks ebameeldiv kohustus, mida nad ei naudi ja millest ei saa õppimisprotsessiks piisavalt kasu.

Töövihiku harjutused on Boardmani (2004) sõnul heaks võimaluseks, et luua sidet lasteaia ja kodu vahel. Töövihiku harjutuste ja töölehtede kodus lahendamine võiks olla üheks mooduseks, kuidas vanemad saaksid kursis olla oma lapse keeleõppega.

Uurimuse eesmärk ja hüpoteesid

Pinter (2011) toob välja, et inglise keele õpe koolieelses eas erineb suurel määral täiskasvanu ja isegi koolieas oleva lapse keeleõppest. Samuti rõhutab ta, et maailmas on varajast võõrkeeleeõpet uurides keskendunud õpetaja uurimisele, kuid uute ja mitmekülgsemate seisukohtade teada saamiseks võiks palju rohkem uurida just lapsi. Teemakohase kirjanduse ja varasemate TÜ sotsiaal- ja haridusteaduskonnas tehtud lõputöödega tutvudes selgus, et varajase inglise keele kui võõrkeeleeõppe valdkonnas on keskendunud õpetajate uurimisele (Otto, 2013; Peek, 2007; Tamm, 2013) või koostatud varajase inglise keele õppeks vajalikke õppematerjale (nt Haljak, 2009; Karu, 2009; Kivijärv, 2010). Seetõttu kujunes käesoleva töö eesmärgiks anda ülevaade Tartus koolieelses eas inglise keelt kui võõrkeelt õppivate 5-7-aastaste laste hinnangutest oma võõrkeeleeõppele.

Eesmärgist lähtuvalt sõnastati järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas 5-7-aastastele lastele meeldib inglise keelt õppida? Mis neile inglise keele õppimise juures meeldib/ei meeldi?
2. Milliseks hindavad 5-7-aastased lapsed lasteaia inglise keele õppimiseks kasutatavate tegevuste meeldivust?
3. Milliseks hindavad 5-7-aastased lapsed lasteaia inglise keele õppimiseks kasutatavate tegevuste raskusastet?
4. Milliseks hindavad 5-7-aastased lapsed oma hakkamasaamist inglise keele õppes?
5. Kuivõrd oluliseks peavad 5-7-aastased lapsed inglise keele õppimist lasteaia? Kuidas nad sattusid inglise keelt õppima?
6. Kuidas on 5-7-aastased lapsed saanud inglise keelt väljaspool lasteaeda kasutada?

Metoodika

Valim

Uurimus viidi läbi viies Tartu linna lasteaias. Osalevad lasteaiad valiti mugavusvalimi alusel. Uurimistöö autor küsis lasteaedade direktoritelt ja uuritavate rühmade õpetajatelt suulise nõusoleku uurimuse läbiviimiseks. Rühmaõpetajatel paluti lastevanematelt küsida nõusolek uurimuses osalemiseks. Kõik 5-7 aastased inglise keelt õppivad lapsed, kelle vanemad andsid nõusoleku, osalesid uurimuses.

Uurimuses osales kokku 35 last – 16 tüdrukut ja 19 poissi. Laste keskmine vanus oli 6 aastat ja 3 kuud. Kõige noorem uurimuses osalenud laps oli 5 aastat ja 1 kuu vana ning kõige vanem laps oli 7 aastat ja 1 kuu vana.

Mõõtevahend

Läbiviidud uurimus toetub kvantitatiivsele uurimismeetodile. Mõõtevahendina kasutati struktureeritud ehk ankeetintervjuud, mille koostas autor tuginedes töö teoreetilisele kirjandusele ning võttes arvesse uurimisküsimusi (vt Lisa 1). Ankeet sisaldas kokku 22 küsimust, neist 16 olid valikvastustega ning 6 avatud. Arvestades laste vanust, kasutati ankeedis valikvastuste puhul võimalikult lihtsaid vastusevariante. Enamasti oli kasutusel kolmene skaala (nt meeldib – 3, vahel meeldib ja vahel ei meeldi – 2, ei meeldi – 1, millele lisandus eraldi vastusevariandina „ei oska öelda“ (0)). Kahe viimase küsimuse puhul oli kasutusel binaarne jah-ei skaala. Inglise keele tunnis toimuvate tegevuste osas konsulteeriti laste õpetajatega ning küsimustikku lisati ja laste käest küsiti hinnanguid vaid nendele tegevustele, mida laste õpetajad inglise keele tunnis kasutasid. Kõik uurimuses osalenud lapsed andsid hinnangu mängude, laulude ja salmide ning töövihiku harjutuste kohta ning ülejäänud tegevuste puhul kõik oma hinnangut ei andnud, sest nende õpetaja neid tegevusi ei kasutanud. Ankeedis olevad küsimused ja vastusevariandid loeti lastele ette ja märgiti üles nende vastused. Avatud küsimuste vastused lindistati.

Töö valiidsuse tagamiseks viis autor läbi kaks pilootintervjuud, mille tulemusi töös ei kajastata. Pilootintervjuude tulemusena otsustas autor ankeedist välja jätta küsimuse, mis puudutas inglise keele kasutamist väljaspool keeleõppe tundi (*Kas oled saanud inglise keelt kasutada väljaspool keeleõppe tundi?*). Kuna mainitud küsimusele järgnesid eraldi alaküsimused, siis leidis autor, et üldine küsimus ei ole vajalik ja ajab lapsi pigem segadusse. Kõikidele lastele esitati samu küsimusi samas järjekorras.

Protseduur

Andmete kogumine (sh pilootintervjuude läbiviimine) toimus ajavahemikus oktoober – november 2013. Intervjuud viidi läbi hommikupoolikul ajavahemikus 9:00 – 12.00, ülejäänud rühmast eraldatuna. Lapsi intervjueriti ühekaupa ning ühe intervjuu jaoks kulus umbes 7 minutit. Autor märkis laste vastused ankeeti ise ning ajakulu vähendamiseks ja täpsete tulemuste saamiseks avatud küsimuste vastused lindistati.

Uurimuse valiidsust püüti tagada pilootintervjuu läbiviimisega, mille tulemusel intervjuu küsimustikku natuke muudeti (vt ülal). Uurimuse objektiivsuse tagamiseks on intervjueritavatele esitatud ühesuguseid küsimusi. Anonüümsus tagati lasteaedade ning laste isiklike andmete mitteavaldamisega, millest teavitati enne intervjuude läbiviimist nii lapsi kui ka lapsevanemaid. Kogutud andmeid kasutati ainult antud töö jaoks.

Kogutud andmed sisestati programmi Microsoft Office Excel 2010 - valikvastustega küsimused sisestati kodeeritud kujul, avatud küsimuste puhul märgiti laste poolt pakutud vastusevariandid. Erinevate valikvastustega küsimuste puhul esitati vastuste sagedused, aritmeetilised keskmised, standardhälbed ja/või protsendid. Avatud küsimuste vastused grupeeriti sisuliselt ja esitati koondülevaatenähtena.

Tulemused

Kuidas 5-7-aastastele lastele meeldib inglise keelt õppida? Mis neile inglise keele õppimise juures meeldib/ei meeldi?

Uurimuses osalenud 35st lapsest 30 (86%) vastasid, et neile meeldib inglise keele õppimine. Ülejäänud viis last (14%) vastasid, et inglise keele õppimine neile vahel meeldib ja vahel mitte. Ükski laps ei vastanud, et neile ei meeldi inglise keele õppimine.

Lastel paluti välja tuua, mis neile inglise keele õppimise juures meeldib. Kõige enam vastasid lapsed, et neile meeldib õppimine (8 last). Samuti tõid lapsed välja, et neile meeldivad inglise keele tunnis lauldavad laulud (6); mängud (5); värvide nimetamine inglise keeles (5) ning töövihiku ülesannete lahendamine (2). Samuti toodi välja, et inglise keelt osates saab reisima minna; hiljem on koolis lihtsam hakkama saada ja saab sõbraga inglise keeles rääkida. Välja toodi ka tähtede ja numbrite õppimise meeldivust; loomapiltide ja käpiknuku kasutamist ja klepsu saamist, kui midagi hästi tehakse. Üks laps ei osanud sellele küsimusele vastata ja ühele lapsele meeldisid kõik inglise keele tunnis läbi viidavad tegevused.

Uurimuses osalenud lastelt küsiti ka, mis neile inglise keele õppimise juures ei meeldi. 15

last (43%) vastasid, et ei ole midagi, mis neile inglise keele õppimise juures ei meeldiks; kolm last ei osanud sellele küsimusele vastata. Mittemeeldivana märkisid lapsed üksikute vastustena ära sõnade/värvide/lausetega ütlemise; laulmise; joonistamise; töövihiku täitmise; lärmi tunnis. Samuti nimetasid lapsed, et neile ei meeldi, kui tundi minemiseks peab käsil oleva mängu pooleli jätma; tund kestab liiga kaua; tunni alguses peab püsti tõusma.

Milliseks hindavad 5-7-aastased lapsed lasteaias inglise keele õppimiseks kasutatavate tegevuste meeldivust?

Uurimusest selgus, et enamusele vastanud lastest meeldisid kõik inglise keele õppes läbi viidavad tegevused (vt Tabel 1). Kõik 14 vastanut kinnitasid, et neile meeldivad liikumistegevused. Ka mängud, jutukesed ning kunsti- ja käsitöötegevused meeldisid valdavale osale lastest. Laulud ja salmid ning töövihiku harjutused ei meeldinud kolmele vastanud lapsele, kuid enamikule siiski meeldisid.

Tabel 1. *Laste hinnangud inglise keele tunnis kasutatavatele tegevustele*

Tegevus	Meeldib	Nii ja naa	Ei meeldi	Ei oska öelda	Kokku	M	SD
Mängud	31	4	0	0	35	2,89	0,32
Laulud ja salmid	28	4	3	0	35	2,71	0,54
Kunsti- ja käsitöötegevused	17	3	0	1	21	2,85	0,71
Jutukesed	12	2	0	0	14	2,86	0,35
Töövihiku harjutused	29	1	3	2	35	2,79	0,88
Liikumistegevused	14	0	0	0	14	3,00	0

Märkus. Aritmeetiline keskmine (M) ei sisalda „ei oska öelda“ vastuseid.

Milliseks hindavad 5-7-aastased lapsed lasteaias inglise keele õppimiseks kasutatavate tegevuste raskusastet?

Enamus uurimuses osalenud lapsi hindasid inglise keele õppimiseks kasutatavaid tegevusi lihtsateks või vahel lihtsateks ja vahel rasketeks (vt Tabel 2). Vaid kolm last leidsid, et nende jaoks on rasked laulud ja salmid ning töövihiku harjutused. Kõik vastanud lapsed leidsid, et liikumistegevused on nende jaoks lihtsad. Mängude raskusastet hinnates jagunesid vastused peaaegu pooleks. 16 last arvasid, et mängud on nende jaoks lihtsad ja 19 last, et vahel on mängud lihtsad ja vahel rasked.

Tabel 2. *Laste hinnangud inglise keele tunnis kasutatavate tegevuste raskusastmele*

Tegevus	Lihtsad	Nii ja naa	Rasked	Ei oska öelda	Kokku	M	SD
Mängud	16	19	0	0	35	2,46	0,50
Laulud ja salmid	28	4	3	0	35	2,34	0,57
Kunsti- ja käsitöötegevused	17	3	0	1	21	2,33	0,73
Jutukesed	12	2	0	0	14	2,64	0,61
Töövihiku harjutused	29	1	3	2	35	2,37	0,61
Liikumistegevused	14	0	0	0	14	2,79	0

Märkus. Aritmeetiline keskmine (M) ei sisalda „ei oska öelda“ vastuseid.

Milliseks hindavad 5-7-aastased lapsed oma hakkamasaamist inglise keele õppes?

Uurimuses osalenud lastest 40% (14 last) arvasid, et nad saavad inglise keele õppes tehtud tegevustega hakkama paremini kui teised. 49% (17 last) arvasid, et nad saavad hakkama sama hästi kui teised. 8% (3 last) arvasid, et nad saavad hakkama veidi halvemini kui teised ja üks laps ei osanud öelda, kui hästi ta inglise keele õppes hakkama saab.

Laste käest küsiti, missugustes tegevustes nad enda arvates eriti osavad on. 35st lapsest seitse vastasid, et neil tuleb hästi välja laulmine ja kuus last tõid esile töövihiku harjutuste lahendamise. Samuti toodi välja numbrite nimetamine inglise keeles (4 last); meisterdamine (3); mängude mängimine (3); värvide nimetamine inglise keeles (2) ja ingliskeelsete sõnade nimetamine (2). Üksikute vastustena märgiti ära värvimine ja oma nime ütlemine. Kolm last arvasid, et nad on kõigis tegevustes osavad ja kolm last ei osanud konkreetset vastust välja tuua.

Lastelt uuriti ka, missugustes tegevustes nad ennast väga kindlalt ei tunne. 35st lapsest seitse tõid välja laulmise ja neli last märkisid ära, et nad ei saa mõnest sõnast aru. Kolm last vastasid, et nad ei tunne end kindlalt mängu mängides ja kaks last värvide inglise keeles nimetamises. Üksikute vastustena toodi välja lugemist; loomade ingliskeelsete nimetuste ütlemist; rääkimist; küsimuste küsimist ja matemaatiliste tehete lahendamist. Ühele lapsele valmistas raskusi see, kui pabereid peab omavahel äärtega kokku ja kohakuti panema. Kuus last arvasid, et neil tuleb inglise keele õppes kõik hästi välja ja seitse last ei osanud konkreetset vastust välja tuua.

Kuivõrd oluliseks peavad 5-7-aastased lapsed inglise keele õppimist lasteaias? Kuidas nad sattusid inglise keelt õppima?

Vastanutest 89% (31 last) arvasid, et inglise keele õppimine lasteaias on oluline. 8% (3 last) arvates oli see vahel oluline ja vahel mitte ning üks laps arvas, et inglise keele õppimine

lasteaias ei ole oluline.

Lastel paluti välja tuua põhjuseid, miks on inglise keele õppimine lasteaias nende arvates oluline. 35st vastanust 28 lapse vastused (80%) olid seotud oskusega võõrkeelt rääkida või seda mõista: kümme last arvasid, et inglise keele oskus on oluline võõrkeeles rääkimiseks; 12 last vastasid, et inglise keelt osates saab rääkida teistes riikides; kaks last pidasid oluliseks inglise keele rääkimisoskust tulevikus koolis ning kaks last arvasid, et inglise keelt osates saab hõlpsamini reisida. Üks laps rõhutas teistest arusaamise võimalust ja üks laps vastas, et inglise keele oskus pakub võimalust uute sõpradega suhelda.

Üksiku vastusena toodi välja, et kui lasteaeda tuleb ainult inglise keelt kõnelev laps, siis saab temaga suhelda. Üks laps märkis ära, et õpetaja kinnitas talle, et inglise keelt osatakse rääkida peaaegu igas riigis. Samuti tõid lapsed välja, et inglise keele õppimine lasteaias on oluline, sest kui tunnis õppida, siis saab klepsu ja kui inglise keelt ei oska, siis ei saa kooli minna. Ühe lapse jaoks oli inglise keele õppimine lasteaias tore. Kaks last ei osanud sellele küsimusele vastata.

Lastelt uuriti ka, kuidas nad inglise keelt õppima sattusid. Vastustest selgus, et 23 last (66%) sattusid inglise keelt õppima vanema soovitusel, kaheksa last (23%) soovisid ise minna. Kolmele lapsele (8%) soovitas inglise keele õppimist lasteaiadepetaja ja ühele lapsele (3%) soovitasid võõrkeeleeõpet sõbrad.

Kuidas on 5-7-aastased lapsed saanud inglise keelt väljaspool lasteaeda kasutada?

Uurimuses osalenud 35st lapsest 22 (63%) oli enda hinnangul inglise keelt kasutanud kodus rääkimiseks ning 27 last (77%) vaatas ingliskeelseid telesaateid (vt Tabel 3). 21 last (60%) mängis ingliskeelseid arvutimänge ja 13 last (37%) kasutas ingliskeelseid mobiiltelefoni mängu. Reisimiseks oli inglise keelt kasutanud kuus vastanud last (17%).

Vastanutest 29 last (83%) ei ole reisimisel inglise keelt kasutanud. 21 last (60%) ei ole inglise keelt mobiiltelefoni mängude jaoks kasutanud ja 12 last (34%) ei ole kodus inglise keeles rääkinud.

Tabel 3. *Laste inglise keele kasutamine väljaspool lasteaeda*

Inglise keele kasutamine	Jah	Ei	Ei oska öelda	Kokku
Kodus rääkimine	22	12	1	35
Telesaated	27	7	1	35
Arvutimängud	21	14	0	35
Mobiiltelefoni mängud	13	21	1	35
Reisimine	6	29	0	35

Arutelu

Cameron (2002) rõhutab, et võõrkeeleeõppega on just varajases eas parim alustada, kuna selles eas toimub õppimise asemel keele omandamine. See tähendab, et lapsed õpivad keelt alateadlikult suhtlemise abil ja mitte otseselt õppides. Erinevate allikatega tutvudes leidis töö autor, et võõrkeeleeõpe koolieelses eas on tänapäeval aktuaalne teema ja otsustas selles valdkonnas läbi viia uurimuse. Uurimuse eesmärgiks oli anda ülevaade Tartus koolieelses eas inglise keelt kui võõrkeelt õppivate 5-7-aastaste laste hinnangutest oma võõrkeeleeõppele.

Esimesele uurimisküsimusele „Kuidas 5-7-aastastele lastele meeldib inglise keelt õppida ja mis neile inglise keele õppimise juures meeldib/ei meeldi“ saadi laste arvamusi analüüsidest vastuseks, et enamikule uurimuses osalenud lastest meeldis inglise keelt õppida. Saadud tulemused ühtivad ka Reilly ja Wardi (2003) seisukohtadega, kes märgivad, et lasteaias õppides on õppekeskkond stressivaba, kuna lapsed ei pea täitma teste ega saavutama kindlat keeletaset. Rõhutakse stressivabale ja loomulikult arenevale keelekeskkonnale. Lapsed töid ka välja erinevaid põhjuseid, mis neile inglise keele õppe juures meeldis või ei meeldinud.

Rohkem osati välja tuua meeldivuse põhjuseid kui mittemeeldivuse põhjuseid.

Teine ja kolmas uurimisküsimus olid seotud tunnitegevuste meeldivuse ja raskusastme hindamisega. Saadud tulemuste puhul võib öelda, et enamik uurimuses osalenud lapsi hindasid kõige lihtsamaks ja meeldivamaks tunnitegevuseks mängusid. Ka Sloveenias läbi viidud uuringust selgus, et lastele meeldib seoses inglise keele õppega kõige meelsamini osaleda just mängulistest tegevustest (Brumen, 2010). Seda arvamust toetavad ka mitmed autorid, kes väidavad, et lapsed õpivad kõige paremini just mängu abil ning loovad seeläbi hõlpsamini seoseid ja aimavad sõnade tähendusi (McLaughlin, 1992; Ruutmets & Saluveer, 2008; Vos, s.a.).

Laulud ja salmid olid laste jaoks samuti valdavalt meeldivad tegevused ja nende raskusastet ei hinnatud keeruliseks. Lisaks sellele, et laulud ja salmid on laste jaoks meelepärased, hõlbustavad need tänu rütmidele, kordustele ja silpidele uue informatsiooni meeldejäämist (Reilly & Ward, 2003). Erinevad laulude ja salmidega seotud tegevused arendavad laste hääldusoskust, intonatsiooni ja kõnetempot (Ruutmets & Saluveer, 2008).

Ka kunsti- ja käsitöötegevuste puhul leidis enamus lapsi, et need olid meeldivad ja lihtsad. Laste positiivne hinnang võib olla seotud sellega, et nad on tegevusse otseselt kaasatud ja tunnevad end enesekindlate ja vajalikena. Keeleeõppe keskkond on seeläbi vabam ja laste suuline kõne ning hääldus areneb pidevalt ja märkamatu (Whitebread, 2003).

Ükski uurimuses osalenud laps ei arvanud, et jutukeste kasutamine inglise keele õppes

oleks nende jaoks keeruline või mittemeeldiv. Ka teoreetilises kirjanduses esitatakse mitmeid eeliseid jutukeste võõrkeeleeõppes kasutamise kohta, muuhulgas mainitakse näiteks kuulamis- ja keskendumisoskuse arenemist; loomulikku keelekonteksti, korduste rohkust ja integreerimisvõimalust muude õppevaldkondadega (Brewster et al., 2002; Dunn, 1983; Whitebread, 2003).

Kuigi valdav enamus lastest arvas, et töövihiku harjutused on meeldivad ja lihtsad, leidis ka neid, kelle jaoks olid need keerulised ja mittemeeldivad (mõlema küsimuse puhul kolm last). Mittemeeldivus võib muuhulgas olla seotud sellega, et lasteaias õpivad lapsed enamasti suuliselt ning mitte kirjalikult (Cameron, 2002). Boardman (2004) kirjutab, et kui tegevus on väikelaste jaoks kohustuslik ja peale surutud ning meenutab koolitundi, siis võib juhtuda, et nad ei naudi õppeprotsessi ja tegevus on nende jaoks ebahuvitav. Sellisel juhul peaks õpetaja analüüsima, kas konkreetsete töölehtede tunnis kasutamine on laste jaoks kasulik ja arendav tegevus (Boardman, 2004).

Liikumistegevustele andsid kõik vastanud lapsed positiivse hinnangu – need meeldisid ja olid lihtsad. Liikumistegevuste võõrkeeleeõppes kasutamine on hea moodus lapsi pidevas tegevuses hoida ilma, et nad ära tüdineksid või märkaksid, et toimub aktiivne õppeprotsess. Liikumistegevused pakuvad väikelastele head võimalust õppimises pause teha ja uuesti keskenduda (Reilly & Ward, 2003; Whitebread, 2003).

Järgmise uurimisküsimuse abil taheti teada saada laste hinnangut oma hakkamasaamisele inglise keele õppega. Peaaegu pooled lastest arvasid, et nad saavad hakkama sama hästi kui teised ja 40% lastest arvasid, et nende hakkamasaamine on parem kui teistel lastel. Positiivne hinnang oma hakkamasaamisele ühtib Cameroni (2002) kirjutatuga, et varakult keeleõppega alustanud lapsed omandavad teadmisi stressivabalt ja mitteteadlikult. Seeläbi suudavad lapsed keele omandamise protsessi tervikuna rohkem nautida ja nende ajus moodustuvad keeleõppega seotud ühendused, mis on kõige aktiivsemad just koolieelses eas (Vos, s.a.).

Viies uurimisküsimus hõlmas laste arvamusi võõrkeeleeõppe olulisusest ja seda, kuidas lapsed sattusid inglise keelt õppima. Tulemustest selgus, et lapsed peavad inglise keele õpet oluliseks. Inglise keelt satuti õppima enamasti vanemate soovitusel, aga ka lasteaiatõpetaja või sõprade soovitusel või enese initsiatiivil. Whitebread (2003) nendib, et tänapäevases pidevalt arenevas keskkonnas on keeruline võõrkeeltega mitte kokku puutuda, olgu selleks siis televiisori, arvuti, nutitelefoni kasutamine või reisil käies inimestega suhtlemine. Lisaks annab varajane võõrkeeleoskus eluaegse oskuse teist keelt vallata (Ghasemi ja Hasemi, 2011).

Viimaseks oldi huvitatud sellest, kuidas on lapsed saanud inglise keelt väljaspool lasteaeda kasutada. Selgus, et kõik lapsed olid inglise keelt väljaspool lasteaeda kasutanud

ning peamiselt teinud seda kodus rääkides, telesaateid vaadates, arvuti- ja mobiiltelefoni mängides ning reisisid. Kneas ja Perry (s.a.) rõhutavad, et kõik erinevad keelekasutusmeetodid on õigustatud, kui need arendavad keeleoskust.

Uurimisel on mõned piirangud. Saadud tulemused toetuvad laste arvamustele ja hinnangutele, mis on subjektiivsed ning ei pruugi alati peegeldada reaalsust. Samuti võib piiranguks pidada valimi väiksust (35 last) ning seda, et kõik uurimuses osalevad lasteaiad valiti ühest linnast. Üheks piiranguks on ka see, et erinevates lasteaedades kasutati tundide läbi viimiseks erinevaid tegevusi, seega ei saanud mõningaid küsimusi kõigilt lastelt küsida.

Läbi viidud uurimus andis ülevaate 5-7-aastaste laste hinnangutest inglise keele kui võõrkeelee õppimisele. Uurimuses otsustati küsitleda lapsi, kuna varasemad uurimused samas valdkonnas on töö autorile teadaolevalt keskendunud täiskasvanute uurimisele. Mitmed uurimuses osalenud lasteaiad andsid oma nõusoleku uurimuses osalemiseks, kuna soovisid edasist õppetööd silmas pidades omada materjali, mille abil lapsevanematele hõlpsamini näiteid tuua, miks varajane võõrkeeleeõpe lastele kasulik on ja et see meeldib lastele. Saadud tulemustest võiks kasu olla koolieelikute võõrkeeleeõpetajatele oma tegevuse planeerimisel, aga ka lapsevanematele, kes saavad töö teooriaosast teada, miks varajane võõrkeeleeõpe kasulik on ja uurimusest ülevaate laste arvamustest inglise keele õppe kohta.

Tänuõnad

Töö autor tänab kõiki uurimuses osalenud lapsi ning nende õpetajaid ja vanemaid, kes andsid nõusoleku uurimuse läbi viimiseks. Samuti tänab töö autor Karel Jõgiaasa toetava ja mõistva suhtumise eest.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Allkiri:.....

Kuupäev:.....

Kasutatud kirjandus

- Andrés, de R. (2001). *Guidelines for Teaching English to Young Children*. Kõlastatud aadressil <http://web.educastur.princast.es/proyectos/keltic/documentos/cong/robin.pdf>.
- Baker, C. (2005). *Kakskeelne laps*. Haridus- ja Teadusministeerium.
- Boardman, M. (2004). *The link between different kindergarten attendance modes and the type of educational programmes offered by teachers*. Kõlastatud aadressil http://eprints.utas.edu.au/1828/1/BOARDMAN_ARECE_11%2C_2%2C_2004%5B1%5D.pdf.
- Brewster, J., Ellis, G., & Girard, D. (2002). *The Primary English Teacher's Guide*. 2. trükk. Harlow: Pearson Education Limited.
- Brumen, M. (2010). The perception of a motivation for foreign language learning in pre-school. *Early Childhood Development and Care*, 181, 6, 717-732.
- Cameron, L. (2002). *Teaching Languages to Young Learners*. Kõlastatud aadressil <http://assets.cambridge.org/052177/3253/sample/0521773253WS.pdf>.
- Dunn, O. (1983). *Beginning English with Young Children*. London & Basingstoke: Macmillan Publishers Ltd.
- Euroopa Komisjon. Pressiteade. (2012). *Lapsed hakkavad Euroopas võõrkeeli õppima üha varasemas eas*. Kõlastatud aadressil: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-990_et.htm.
- Ghasemi, B., & Hasemi, M. (2011). Foreign language learning during childhood. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 28, 872-876.
- Kneas, K. M., & Perry, B. D. (s.a.). *Using Technology in the Early Childhood Classroom*. Kõlastatud aadressil http://teacher.scholastic.com/professional/bruceperry/-using_technology.htm.
- Larsen-Freeman, D. (2000). *Techniques and Principles in Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Leclere, E. (2003). *Managing Young Learners*. Kõlastatud aadressil <http://www.teachingenglish.org.uk/articles/managing-young-learners>.
- McLaughlin, B. (1992). *Myths and misconceptions about second language learning: What every teacher needs to unlearn*. Educational Practice Report: 5. Kõlastatud aadressil <http://people.ucsc.edu/~ktellez/epr5.htm>.

- Moore, C. R., Koller, J. A., & Arago, M. K. (1994). The Role of Art in Language Learning. *The Journal of the Imagination in Language Learning and Teaching, II*. Külastatud aadressil <http://www.njcu.edu/cill/vol2/moore.html>.
- Murphey, T. (2002). *Music & Song*. 2. trükk. Oxford: Oxford University Press.
- Peek, K. (2007). *Inglise keele kui võõrkeele õpetamisest koolieelses eas*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Phillips, S. (1993). *Young Learners*. Oxford: Oxford University Press.
- Pinter, A. (2006). *Teaching Young Language Learners*. Oxford: Oxford University Press.
- Rannut, Ü. (2000). *Varajane eesti keele kümbelus ja eesti keel kui teine keel 1. klassis: õpetaja meelespea*. Tallinn: AuraTrükk.
- Reilly, V., & Ward, S. M. (2003). *Very Young Learners*. Oxford: Oxford University Press.
- Ruutmets, K., & Saluveer, E. (2008). Võõrkeel. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 303-321). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Shin, J. K. (2007). Ten Helpful Ideas for Teaching English to Young Learners. *Online English Teaching Forum, 44* (2). Külastatud aadressil http://turkey.usembassy.gov/uploads/images/_zKvylg_JfKyn__mtdgxdwg/AUC_Joan_Shin_Plenary_Handout.pdf.
- Tamm, K. (2013). *Juttude kasutamine inglise keele kui võõrkeele ja eesti keele kui teise keele õpetamisel Tartu ja Tallinna lasteaedades*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Vahar, K. (Toim). (2007). *Käelistest tegevustest lasteaia ja nende integreerimine teiste ainevaldkondadega*. Tallinn: Ilo.
- Vos, J. (s.a.). *Can Preschool Children Be Taught a Second Language?* Külastatud aadressil http://www.earlychildhoodnews.com/earlychildhood/article_view.aspx?ArticleID=60.
- Watts, E. (2006). *Oxford Basics of Children. Storytelling*. Oxford: Oxford University Press.
- Whitebread, D. (2003). *Teaching and Learning in the Early Years*. 2. trükk. London & New York: RoutledgeFalmer.

Lisa 1. Küsimustik lastele

Lapse vanus: _____ aastat _____ kuud Intervjuu kuupäev: _____

Laps õpib inglise keelt (kus?) _____, (kui kaua)
_____, (kui sageli?) _____.

1. Kuidas sulle inglise keele õppimine meeldib?

- a) meeldib
- b) vahel meeldib ja vahel ei meeldi
- c) ei meeldi
- d) ei oska öelda

2. Mis sulle inglise keele õppimise juures meeldib?

3. Mis sulle inglise keele õppimise juures ei meeldi?

4. Kuidas sulle inglise keele tunnis tehtavad mängud meeldivad?

- a) meeldivad
- b) vahel meeldivad ja vahel ei meeldi
- c) ei meeldi
- d) ei oska öelda

5. Kas inglise keele tunnis tehtavad mängud on sinu jaoks...

- a) lihtsad
- b) vahel lihtsad ja vahel rasked
- c) rasked
- d) ei oska öelda

6. Kuidas sulle inglise keele tunnis lauldavad laulud ja salmid meeldivad?

- a) meeldivad
- b) vahel meeldivad ja vahel ei meeldi
- c) ei meeldi
- d) ei oska öelda

7. Kas inglise keele tunnis tehtavad laulud ja salmid on sinu jaoks...

- a) lihtsad
- b) vahel lihtsad ja vahel rasked
- c) rasked
- d) ei oska öelda

8. Kuidas sulle inglise keele tunnis tehtavad kunsti- ja käsitöötegevused meeldivad?

- a) meeldivad
- b) vahel meeldivad ja vahel ei meeldi
- c) ei meeldi
- d) ei oska öelda

9. Kas inglise keele tunnis tehtavad kunsti- ja käsitöötegevused on sinu jaoks...

- a) lihtsad
- b) vahel lihtsad ja vahel rasked
- c) rasked
- d) ei oska öelda

10. Kuidas sulle inglise keele tunnis kasutatavad jutukesed meeldivad?

- a) meeldivad
- b) vahel meeldivad ja vahel ei meeldi
- c) ei meeldi
- d) ei oska öelda

11. Kas inglise keele tunnis kasutatavad jutukesed on sinu jaoks...

- a) lihtsad
- b) vahel lihtsad ja vahel rasked
- c) rasked
- d) ei oska öelda

12. Kuidas sulle inglise keele tunnis tehtavad töövihiku harjutused meeldivad?

- a) meeldivad
- b) vahel meeldivad ja vahel ei meeldi
- c) ei meeldi
- d) ei oska öelda

13. Kas inglise keele tunnis tehtavad töövihiku harjutused on sinu jaoks...

- a) lihtsad
- b) vahel lihtsad ja vahel rasked
- c) rasked
- d) ei oska öelda

14. Kuidas sulle inglise keele tunnis tehtavad liikumistegevused meeldivad?

- a) meeldivad
- b) vahel meeldivad ja vahel ei meeldi

- c) ei meeldi
 - d) ei oska öelda
15. Kas inglise keele tunnis tehtavad liikumistegevused on sinu jaoks...
- a) lihtsad
 - b) vahel lihtsad ja vahel rasked
 - c) rasked
 - d) ei oska öelda
16. Kui hästi sa saad tundides tehtud tegevustega hakkama?
- a) paremini kui teised
 - b) samamoodi nagu teised
 - c) halvemini kui teised
 - d) ei oska öelda
17. Missugustes tegevustes sa enda arvates (eriti) osav oled?
18. Missugustes tegevustes sa ennast väga kindlalt ei tunne?
19. Kui oluline on sinu arvates inglise keele õppimine?
- a) oluline
 - b) vahel tundub oluline ja vahel mitte
 - c) ei ole oluline
 - d) ei oska öelda
20. Miks on/ei ole inglise keele õppimine sinu arvates oluline?
21. Kuidas sa oled saanud inglise keelt kasutada? Kas sa...
- a) räägid kodus jah/ei
 - b) vaatad televiisorist ingliskeelseid saateid jah/ei
 - c) mängid arvutis ingliskeelseid mänge jah/ei
 - d) mängid mobiiltelefoniga ingliskeelseid mänge jah/ei
 - e) räägid välismaal reisil olles jah/ei
 - f) muu
22. Kuidas sa sattusid inglise keelt õppima? Kas ...
- a) lasteaiaõpetaja soovitas jah/ei
 - b) vanemad soovitasid jah/ei

c) sõbrad soovitasid

jah/ei

d) muu

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Karin Freimann, (22.12.1986).

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „5-7-aastaste laste hinnangud inglise keele kui võõrkeele õppimisele Tartu Näitel“, mille juhendaja on Kristel Ruutmets,
 - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 18.05.2014